

ความหมายของสัญญาค้ำประกัน*

ค้ำประกัน คือ สัญญาซึ่งบุคคลหนึ่ง เรียกว่า “ผู้ค้ำประกัน” สัญญาว่าจะชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้เมื่อลูกหนี้ไม่ยอมชำระหนี้ (มาตรา ๖๕๐) เช่น ก กู้เงินจาก ข เป็นจำนวนเงิน ๑๐๐,๐๐๐ บาท โดยนาย ค เช่นชื่อค้ำประกัน หรือรับรองว่าหาก ก ไม่ชำระหนี้เงินกู้ นาย ค จะชำระหนี้แทน ก เอง สัญญาดังกล่าว เรียกว่า “สัญญาค้ำประกัน” โดยนาย ก เรียกว่า “ลูกหนี้” นาย ข เรียกว่า “เจ้าหนี้” นาย ค เรียกว่า “ผู้ค้ำประกัน”

ข้อพึงสังเกตและควรระมัดระวัง

ข้อปฏิบัติควรในการเข้าทำสัญญาค้ำประกัน ผู้ที่จะเข้าเป็นผู้ค้ำประกันในการชำระหนี้ของบุคคลอื่นนั้น ควรปฏิบัติดังนี้

๑. อ่านสัญญาค้ำประกันให้ครบถ้วนทุกข้อก่อนลงชื่อในสัญญาค้ำประกัน
๒. หากประสงค์ที่จะค้ำประกันหนี้เพียงบางส่วนก็ให้เขียนระบุไว้โดยแจ้งชัดในสัญญาค้ำประกันว่าประสงค์ที่จะค้ำประกันเป็นจำนวนเท่าใด
๓. หากไม่ประสงค์ที่จะรับผิดชอบร่วมกันกับลูกหนี้ในฐานะลูกหนี้ร่วมกันแล้ว ก็ต้องดูในสัญญาว่ามีข้อความที่ระบุว่า ให้ตนรับผิดชอบร่วมกันกับลูกหนี้หรือไม่ ถ้าไม่มีจึงค่อยลงชื่อในสัญญาค้ำประกัน

ลักษณะที่สำคัญของสัญญาค้ำประกัน ๓ ประการ คือ

๑. สัญญาค้ำประกันต้องเป็นการประกันการชำระหนี้ด้วยตัวบุคคลมิใช่การประกันการชำระหนี้ด้วยทรัพย์สิน ดังนั้น กู้เงินแล้วออกเช็คค้ำประกัน การออกเช็คดังกล่าวมิใช่สัญญาค้ำประกัน แต่เป็นการออกเช็คเพื่อเป็นการประกันการชำระหนี้เงินกู้
๒. ต้องมีหนี้ระหว่างเจ้าหนี้กับลูกหนี้ ในทางกฎหมายเรียกว่า “หนี้ประธาน” โดยหนี้ประธานจะเกิดจากสัญญาหรือละเมิดก็ได้ และผู้ค้ำประกันเข้าทำสัญญากับเจ้าหนี้เพื่อค้ำประกันตามมูลหนี้ประธาน เรียกว่า “หนี้อุปการณ” ดังนั้นเมื่อไม่มีหนี้ประธานหรือหนี้ประธานระงับไปแล้วแม้ได้ทำสัญญาค้ำประกันไว้ ผู้ค้ำประกันก็ไม่ต้องรับผิด แต่ทั้งนี้หนี้ประธานจะต้องเป็นหนี้ที่สมบูรณ์ กล่าวคือจะต้องเป็นหนี้ที่สามารถบังคับกันได้ระหว่างเจ้าหนี้และลูกหนี้โดยชอบด้วยกฎหมาย กรณีที่หนี้ประธานสมบูรณ์แต่ขาดหลักฐานเป็นหนังสือ ตามที่กฎหมายกำหนดก็มีการค้ำประกันหนี้รายนั้นได้ ถ้าการค้ำประกันนั้นมีหลักฐานเป็นหนังสือ เจ้าหนี้ก็มีสิทธิฟ้องผู้ค้ำประกันได้ แต่ผู้ค้ำประกันมีสิทธิที่จะยกข้อต่อสู้ของลูกหนี้ว่าหนี้นั้นขาดหลักฐานเป็นหนังสือขึ้นต่อสู้เจ้าหนี้ได้

๓. ผู้ค้ำประกันจะต้องผูกพันตนต่อเจ้าหนี้ เพื่อชำระหนี้เมื่อลูกหนี้ไม่ชำระหนี้ ผู้ค้ำประกันอาจทำสัญญาค้ำประกันอย่างไม่จำกัดจำนวน กล่าวคือ รับผิดชอบในมูลหนี้ของลูกหนี้เต็มจำนวนหนี้ซึ่งรวมทั้งดอกเบี้ย และค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ที่ลูกหนี้ต้องชำระแก่เจ้าหนี้

* จัดทำโดยนายทรงยศ ลังการ์พินธุ์ นิตกร ๓ นางสาวสุนันทา เอกไพศาลกุล นิตกร ๓ นางสาวศุภสรณ์ รุ่งโรจน์วุฒิกุล นิตกร ๓ ศูนย์ข้อมูลกฎหมายกลาง สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ด้วย หรือผู้ค้าประกันอาจทำสัญญาค้ำประกันจำกัดความรับผิดของตนให้รับผิดเพียงเท่าที่ระบุจำนวนเงินที่จะค้ำประกันแก่เจ้าหนี้เท่านั้นก็ได้ แต่สำหรับดอกเบี้ยผู้ค้าประกันยังคงต้องรับผิดอยู่ดี เว้นเสียแต่ว่าจะระบุไว้ว่ารับผิดในเงินต้นรวมดอกเบี้ยไม่เกินจำนวนที่ระบุไว้

สิทธิของเจ้าหนี้ที่จะเรียกให้ผู้ค้าประกันชำระหนี้เกิดขึ้นเมื่อลูกหนี้ผิดนัดไม่ชำระหนี้ ลูกหนี้ผิดนัด ได้แก่ หนี้ถึงกำหนดชำระแล้วลูกหนี้ไม่ชำระหนี้ตามกำหนดเวลาดังกล่าวนั้น หรือ เจ้าหนี้เรียกให้ชำระหนี้โดยกำหนดเวลาให้ชำระหนี้แต่ลูกหนี้ไม่ชำระภายในเวลาดังกล่าวนั้น หรือกรณีที่เป็นหนี้อื่นเกิดจากมูลละเมิดลูกหนี้ได้ชื่อว่าผิดนัดนับแต่วันทำละเมิด

สิทธิของผู้ค้าประกัน

๑. เมื่อเจ้าหนี้เรียกให้ผู้ค้าประกันชำระหนี้ ผู้ค้าประกันจะขอให้เรียกลูกหนี้ชำระหนี้ก่อนก็ได้ เว้นแต่ลูกหนี้จะถูกศาลพิพากษาให้เป็นคนล้มละลาย หรือลูกหนี้มีที่อยู่ในประเทศในข้อนี้ผู้ค้าประกันสามารถทำสัญญาตกลงยกเว้นข้อกฎหมายนี้ได้

๒. ผู้ค้าประกันสามารถพิสูจน์ว่าลูกหนี้มีหนี้ที่จะชำระหนี้ได้ และการบังคับให้ลูกหนี้ชำระหนี้ นั้น ไม่เป็นการยาก แม้ว่าเจ้าหนี้เรียกให้ลูกหนี้ชำระหนี้แล้วก็ตาม เจ้าหนี้จะต้องบังคับการชำระหนี้รายนั้นเอาจากทรัพย์สินของลูกหนี้ก่อน ถ้าผู้ค้าประกันพิสูจน์ได้ดังวานั้น

๓. ผู้ค้าประกันมีสิทธิเรียกให้เจ้าหนี้บังคับชำระหนี้เอาจากทรัพย์สินของลูกหนี้ ที่เจ้าหนี้อึดถือไว้เป็นหลักประกันได้

สิทธิของผู้ค้าประกันภายหลังการชำระหนี้แล้ว

ถ้าผู้ค้าประกันได้ชำระให้แก่เจ้าหนี้ไปแล้ว ย่อมมีสิทธิไต่เบี่ยเอาคืนจากลูกหนี้เท่าจำนวนที่ตนได้ชดใช้แทนลูกหนี้ไปแล้ว

เมื่อผู้ค้าประกันได้ชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้ไปแล้ว ผู้ค้าประกันย่อมรับช่วงสิทธิของเจ้าหนี้ที่มีต่อลูกหนี้ดังกล่าวไปด้วย (มาตรา ๖๙๓) กล่าวคือ หากลูกหนี้มีทรัพย์สินเป็นประกันการชำระหนี้ต่อเจ้าหนี้ ผู้ค้าประกันก็มีสิทธิที่จะบังคับเอาทรัพย์สินนั้นได้เสมือนว่าลูกหนี้ได้ประกันไว้กับตน

ผู้ค้าประกันย่อมพ้นจากความรับผิด ไม่ต้องชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้ ในกรณีดังต่อไปนี้

๑. ถ้าหนี้ที่ตนค้ำประกันนั้นได้กำหนดวันชำระหนี้ไว้แน่นอนแล้วต่อมาเจ้าหนี้นยอมผ่อนเวลาให้แก่ลูกหนี้แล้วผู้ค้าประกันเป็นอันหลุดพ้นจากความรับผิด (มาตรา ๗๐๐) เช่น นาย ก กู้เงินจากนาย ข กำหนดชำระคืนภายใน ๑ ปี โดยมีนาย ค เป็นผู้ค้ำประกันต่อมานาย ข.ขยายเวลาการชำระหนี้จาก ๑ ปี เป็น ๒ ปี โดยนาย ค. ไม่ได้ยินยอมด้วย นาย ค. เป็นอันหลุดพ้นความรับผิดตามสัญญาค้ำประกันแต่ถ้า นาย ค.ยินยอมด้วยในการผ่อนเวลาดังกล่าวยังคงต้องรับผิดชอบตามสัญญาค้ำประกันอยู่

๒. เมื่อหนี้ถึงกำหนดชำระแล้วผู้ค้าประกันขอชำระหนี้แทนลูกหนี้ ถ้าเจ้าหนี้ไม่ยอมรับชำระหนี้ ผู้ค้าประกันก็เป็นอันหลุดพ้นจากความรับผิด (มาตรา ๗๐๑)